

УДК 7.091:7.02

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/56-2-8>

Христина НАГОРНЯК,
 orcid.org/0000-0003-2901-816X
 кандидатка мистецтвознавства,
 доцентка кафедри дизайну і теорії мистецтва
 Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
 (Івано-Франківськ, Україна) kristina.nagornyak@pnu.edu.ua

ТВОРЧА ТА ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ МИСТЕЦЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ «НА С ІМ»

Як відомо, навчати мистецтву – теж мистецтво, а коли мистецтву навчають мистці-практики, то шанси на позитивний результат такого навчання збільшуються. Ця обставина стала визначальною у формуванні мистецького об'єднання «На С ім», до якого увійшли семеро художників, викладачів ПНУ ім. Василя Стефаника – Богдан Бойчук, Богдан Бринський, Богдан Гладкий, Володимир Лукань, Микола Павлюк, Володимир Сандюк, Олег Чуйко, які на початку 2000-х рр. об'єдналися у мистецьку формацію для спільної творчої діяльності.

Більш ніж за десять років активної співпраці товариством було проведено десятки виставок, видано кілька каталогів тощо. Важливою подією для об'єднання «На С ім» була презентація його творчого доробку у виставкових залах національного заповідника «Софія Київська». Під час виставок відбувалися зустрічі з представниками місцевих творчих спільнот, випускниками мистецьких закладів, шанувальниками образотворчого мистецтва. Такі презентації сприяли налагодженню безпосередніх творчих зв'язків, взаємообміну інформації, яка стосувалася мистецьких процесів і мистецької освіти, пропаганди мистецтва та його профорієнтації серед молоді.

Виставки «На С ім» були свого роду наочним прикладом результатів обрання мистецького фаху. На презентаціях об'єднання практикувалися залучення до виставок студентів, випускників, колег-художників. Нерідко виставки мали музичний супровід, під час їх проведення відбувалися конференції, лекції, майстер-класи. За прикладом діяльності «На С ім», на Прикарпатті почали утворюватись інші творчі об'єднання, як от мистецька формація «Форумс», «Мистецьке братство», об'єднання жінок художниць-викладачок та ін.

Мистецьке об'єднання «На С ім» стало свого роду каталізатором творчого і кар'єрного росту його учасників. Водночас перебування у мистецькій атмосфері об'єднання сприяло індивідуальному творчому розвитку кожного із семи його учасників. Спільна творча діяльність мистецького об'єднання «На С ім» формально припинилася на початку осені 2016 року, з відходом у засвіти художника Миколи Павлюка.

Ключові слова: мистецьке об'єднання, виставкова діяльність, мистці Прикарпаття.

Khrystyna NAHORNIK,
 orcid.org/0000-0003-2901-816X
 Candidate of Art History,
 Associate Professor at Department of Design and Art Theory
 Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
 (Ivano-Frankivsk, Ukraine) kristina.nagornyak@pnu.edu.ua

ARTISTIC CREATIVE AND EXHIBITION ACTIVITIES OF THE ASSOCIATION “NA S IM”

As you know, teaching art is also an art, and when art is taught to practicing artists, the chances of a positive result of such training increase. This circumstance became a determining factor in the formation of the art association "Na S im", which included seven artists, teachers of the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University – Bohdan Boichuk, Bohdan Brynskyi, Bohdan Hladkyi, Volodymyr Lukan, Mykola Pavliuk, Volodymyr Sandiuk and Oleg Chuiko of the design department united in the early 2000s in an artistic formation for joint creative activity.

For more than ten years of active cooperation, the society has held dozens of exhibitions, published several catalogs, and carried out active public work. An important event for the "Na S im" association was the presentation of its creative work in the exhibition halls of the "Sofia Kyivska" national reserve. During the exhibitions, there were meetings with representatives of local creative communities, graduates of art institutions, and fans of fine art. Such presentations contributed to the establishment of direct creative connections, mutual exchange of information related to art processes and art education, promotion of art and its career guidance among young people.

Exhibitions "Na S im" were a kind of visual example of the results of choosing an artistic profession. At the association's presentations, students, graduates, and fellow artists were involved in the exhibitions. Exhibitions were often accompanied by music, conferences, lectures, and master classes were held during them. Following the example of the activity of "Na S im", other creative associations began to be formed in Prykarpattia, such as the artistic formation "Forums", "Art Brotherhood", the association of women artists-teachers, etc.

The artistic association "Na S im" became a kind of catalyst for the creative and career growth of its members. At the same time, being in the creative atmosphere of the association contributed to the individual creative development of each of its seven members. The joint creative activity of the art association "Na S im" formally ceased at the beginning of autumn 2016, with the departure of the artist Mykola Pavliuk.

Key words: art association, exhibition activity, artists of Prykarpattia.

Постановка проблеми. Мистецькі товариства, об'єднання, творчі спілки чи братства завжди існували в мистецьких колах різних періодів і зараз цим мало кого здивуєш. Однак, попри одну спільну мету для всіх об'єднань такого роду, а саме популяризувати мистецтво, кожне з них було унікальним і неординарним. До таких саме неординарних і нетипових відносимо мистецьке об'єднання «На С ім», яке зародилось в місті Івано-Франківську в 2003 році, викладачами Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. В даній статті спробуємо проаналізувати та розкрити особливості змістовно-концептуальних підходів у виставковій діяльності та деяку жанрову специфіку творчості кожного з членів об'єднання.

Аналіз досліджень. Глибоке наукове дослідження, яке б розкривало зазначену тему, відсутнє в мистецтвознавчій науці. Найбільше інформації, що стосується діяльності як самого мистецького об'єднання, так і окремо його членів, містить каталог, присвячений 10 – літтю спільної виставкової діяльності. Мистецтвознавиці Л. Хом'як вдалось розкрити стилістичну особливість деяких творів художників та описати їх в каталозі (Хом'як, 2013). Однак, не має комплексного дослідження із зазначеної проблематики, що підсилює важливість та актуальність заявленої теми. Спорадичні відомості або радше анонсування про відкриття виставок містяться у місцевих публікаціях (Данько, 2003), (Мельник, 2011).

Мета статті. Висвітлити творчу та виставкову діяльність мистецького об'єднання «На С ім». Проаналізувати передумови створення мистецької формації та «негласні» правила, яких дотримувались художники при експонуванні робіт. Виявити смислове наповнення та розкрити художні особливості творчого доробку митців.

Виклад основного матеріалу. У такий складний період для нашої країни важливим є збереження та популяризація українського мистецтва, культури, спадщини тощо. Особливо, якщо мова йде не тільки про одного художника, а про цілу групу, яка утворила мистецьке об'єднання, що протягом десяти років творчої та виставкової діяльності активно навчали починаючих художників, проводили певну профорієнтацію та пропагували мистецтво. Вони стали натхненниками для створення інших творчих об'єднань, як от мистецької формації «Форумс», «Мистецьке братство», об'єднання жінок художниць-викладачок та ін.

Виставки членів об'єднання – це синтез монументальних та станкових форм. Підбір мистецьких творів учасників об'єднання, які екс-

понувались на виставках, вирізнялись широким діапазоном видів, жанрів, авторських стилів і технік, тому відвідувачі виставок, поціновувачі мистецтва завше могли віднайти роботи, співзвучні до своїх смаків. Починаючи від академізму та реалізму і плавно перетікаючи в модернізм, абстракціонізм, подекуди певний сюрреалізм і завершуючи створенням власних авторських технік. Хочемо закцентувати увагу на домінуванні широкого спектру творчих ідей, які характерні для кожного з учасників мистецького товариства. Так, як творчий доробок учасників значний ідейно-філософським наповненням, зрозуміло, що важко провести повний аналіз в межах однієї статті, тому дана тематика є перспективним дослідженням.

Утворення даного мистецького об'єднання було випадковою невинновідповіддю, як би парадоксально це не звучало. Групові виставки не були чимось незвичним в усі часи, тому і у цьому випадку, перш, ніж утворився остаточний склад об'єднання, були різні спроби, пошуки і варіації на тему – хто буде, хто хоче, хто зацікавлений, кому підходить саме такий формат. Ідейним натхненником мистецького об'єднання став відомий прикарпатський художник Володимир Лукань. Саме він придумав назву, коли остаточно сформувався склад, і різні варіанти її прочитання чи то написання, тому іноді можна зустріти «На С ім» або «На7». Отож, до остаточного складу увійшли семеро художників, викладачів Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника – Богдан Бойчук, Богдан Бринський, Богдан Гладкий, Володимир Лукань, Микола Павлюк, Володимир Сандюк, Олег Чуйко.

Мистецьке об'єднання «На С ім» не мало прописаного маніфесту чи якоїсь сталої концепції, однак, по замовчуванні, все було чітким і зрозумілим для її членів. Спільні ідеї, думки, бачення та прагнення змінити, покращити, донести до глядачів свої погляди та розуміння мистецтва були тими основними складовими, що дозволяли стільки часу якісно та професійно реалізовувати всі задуми в життя. Художники за всю діяльність формації з виставками об'їздили всю Україну (Київ, Чернівці, Хмельницький, Кам'янець-Подільський, Луцьк, Мукачеве, Стрий, Дрогобич, Галич, Івано-Франківськ, Калуш та ін.), в деяких містах виставлялись неодноразово, що давало змогу поціновувачам відслідковувати зміни – стилістичні, технічні, композиційні, жанрові та професійний ріст митців. Були запрошення викладачів-колег з інших вузів – це завжди був добрий обмін досвідом як для уже сформованих художників,

так і для студентів-початківців. Окрім усього, такі виставки містили профорієнтаційний характер, адже, окрім споглядання, завжди можна було ще й безпосередньо поспілкуватися з авторами, які надихали та мотивували молоде покоління, яке й собі обрало цей фах.

Однією з ідей мистецького об'єднання, навіть певним обов'язковим моментом, були виставки в рідних містах художників. Так, неодноразово виставкові заходи проходили у м.Дрогобич, звідки родом двоє митців – Б.Гладкий і В.Лукань; в Луцьку – звідти походив М.Павлюк; в Галичі, де народився Б.Бойчук; на Тлумаччині, звідки походять О.Чуйко і Б.Бринський і, звичайно, в м.Івано – Франківську, звідки родом В.Сандюк і яке об'єднало усіх мистців. Обов'язковим для художників об'єднання було дарувати одну із своїх робіт виставковому залу, галереї, салону тощо.

Дана мистецька формація була створена із досвідчених і сформованих мистців, почерк яких був уже впізнаваний, як і відомим було й ім'я кожного з них. В цьому ще одна особливість і певна родзинка об'єднання – вони не заважали, не затьмарювали, а доповнювали одне одного. Їхня експозиційна діяльність однаково ефектно справляла враження як і в персональних виставках, так і групових. Кожен з них, маючи уже певного глядача і поціновувача своєї творчості, пропонував поглянути під іншим кутом на свої роботи у груповій виставці. Інший концепт, інше сприйняття, інше емоційне наповнення, яке однозначно не залишало байдужим навіть найсильнішого скептика.

«На С ім» – це талант, помножений на 7, це синтез експериментаторства, це світ сакральних, метафоричних, алегоричних образів із вкрапленнями реалізму та академізму. Кожен з представників об'єднання на свій манір інтерпретує одвічні філософські поняття – сенс життя, місце людини у всесвіті, взаємодія людини і природи тощо. Вміють дивувати і вражати, не експлуатують одну тему чи сюжет, а завжди знаходяться у пошуках нового.

Знаний більшості як іконописець на склі – В.Лукань ніколи не обмежувався одним жанром. Він майстер пензля, слова, пера, і ця майстерність у всіх іпостасях представлена у його живописі, графіці, декоративно-ужитковому мистецтві, статтях, книгах, підручниках тощо. Не оминає Володимир Лукань і авангардні напрямки. Використовуючи різні способи рефлексії, створює великі і малі дизайнерські об'єкти, які влучно і лаконічно ілюструють емоції, події, а то й цілу епоху, що минула (Нагорняк, 2021). Саме він, будучи ідейним натхненником мистецького об'єднання, відповідав за дизайн афіш та каталоги робіт товари-

ства, вишукуючи нові композиції та форми, щоб якнайкраще представити глядачеві експозицію.

Захоплений пластикою ліній, кольоровими площинами, чистотою та насиченістю фарб, декоративізмом створює свої роботи у техніці холодного батіку О.Чуйко. В його роботах відчувається легкість, повітряність, деяка таємничість і містичність. Твори майстра просякнуті експериментальними пошуками, містять елементи коллажу, аплікації, що створюють неймовірні об'ємно-просторові ефекти, а подекуди навіть 3d. В арсеналі О.Чуйка знаходимо сакральну архітектуру, мотиви гірських пейзажів, жіночі образи, абстрактні композиції тощо.

Тонке, колористичне чуття присутнє у пейзажному живописі Б.Бойчука. Його полотна рясніють різнобарв'ям, захоплюють складними колірними модуляціями. В них представлена холодна, стримана, велична краса гірського краю. Стилистична манера художника є відточеною і впізнаваною, однак він завжди знаходить чим здивувати свого глядача.

Живопис В.Сандюка – це, передусім, враження. На картинах майстра присутнє подвійне відчуття, яке отримує глядач від споглядання і враження художника, які він майстерно передає на полотні. Митець не боїться експериментувати з кольоровою гамою, використовуючи в одних роботах тільки теплу, а в інших, навпаки, тільки холодну палітру. Залюблений у гірські пейзажі, відчуваючи всі настроєві зміни в природі, створює емоційно насичені твори.

Своєрідне трактування українських героїв, відомих постатей, історичних подій можна побачити у роботах Б.Бринського. Його творчість – це креативність, це нові модерні підходи у живописі, це співвідношення фактурності, кольору, ритміки композиції, які в сукупності створюють глибокі, емоційно насичені, патріотичні твори. Динамічний рух пензля, густина фарби, абстрактність, багатобарв'я – все це є головними інструментами художника, якими він створює на полотні свої філософські, релігійні, особистісні уявлення про природу речей.

М.Павлюк на виставкових заходах мистецького товариства представляв, здебільшого, свої графічні твори, які вирізняються авторською інтерпретацією архітектурних та пейзажних мотивів Прикарпаття. Митець велику увагу приділяв деталізації та орнаментальності в своїх композиціях. Художник створював кольорові ліногравюри, естампну графіку тощо.

Скульптури Б.Гладкого – це плавні, округлі форми, лінії, які, перетікаючи одне в одне, створюють неймовірні композиції. В його руках оживає будь-який матеріал: камінь, дерево, пінопласт,

перевтілюючись в задуманий образ. В роботах скульптора прочитуються міць, сила, впевненість, спокій, меланхолійність. З однаковою мірою досконалості митець створює своїх героїв, наділяючи кожного своїм характером та емоціями.

Мистецька формація «На С ім» складалась із митців, які є відомими Прикарпатськими художниками. Це не могло не вплинути на тематику їхніх творів. Гірський пейзаж, місцева самобутня культура, пам'ятки дерев'яної архітектури, сакральні мотиви, відомі постаті краю – все це експонувалось художниками у виставкових залах країни протягом всього існування об'єднання. Спільна творча діяльність мистецького об'єднання «На С ім» формально припинилася на початку осені 2016 року, з відходом у засвіти художника Миколи Павлюка.

Висновки. Багато часу пройшло з моменту заснування мистецького об'єднання «На С ім», різні перипетії долі доводилось долати митцям, але своєму фаху, улюбленому заняттю – мистецтву не зрадив ніхто. Кожен з художників плідно і натхненно працює й сьогодні, поповнюючи арсенал

особистих та групових виставок як в Україні, так і за кордоном. Окрім цього, вони і далі продовжують викладацьку, наукову, просвітницьку діяльність, впевнено крокуючи по щаблях кар'єрного росту, отримуючи заслужені відзнаки та нагороди.

Страшні реалії сьогодення змушують змінювати вектор діяльності багатьох людей, художники не винятки, зараз вони – воїни мистецького фронту. Їхні роботи, як ніколи, потрібні, щоб підтримати дух, вселити віру і надію в нашу перемогу. Полотна художників стали важливими елементами на полі бою – знайомлять з символікою та історією України, привертають увагу і не дають забути громадськості та світу про наш біль. І, звичайно, беруть участь в різних виставках, аукціонах та благодійних закладах, де продають свої роботи на користь ЗСУ. І нехай сьогодні тематика їхніх робіт стала дещо експресивнішою, емоційнішою, жорсткішою, подекуди навіть дещо макабристичною, але впенені, що ще трохи, і кожен з художників повернеться до своєї милої серцю і душі улюбленої тематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Данько Д. Виставка, як олів'є. *Світ молоді*. 2003. 10 квіт.
2. Лукань В. Бібліографічний покажчик (До 60-ти річчя від Дня народження) / авт. – упорядники: М. Бігусяк, Х.Нагорняк. Івано-Франківськ, 2021. 40 с.
3. Лукань В. Вибрані статті про мистецтво. Явища. Постаті. Імена : Науково-публіцистичне вид. Івано-Франківськ, 2009. 240 с.
4. Мельник Василь. Прикарпатський десант у столиці. / «Галичина», 15 березня 2011 р.
5. Хом'як Л. «На С ім». : Каталог. ідея В. Лукань. Івано-Франківськ, 2013. С. 17.

REFERENCES

1. Danko D. Vystavka, yak olivie. [The exhibition, as Olivier]. The world of youth. 2003. 10 April [In Ukrainian].
2. Lukan V. Bibliografichnyi pokazhchuk (Do 60-ty richchia vid Dnia narodzhennia) / avt. – uporiadnyky: M. Bihusiak, Kh.Nahorniak. [Bibliographic index (To the 60th anniversary)]. Ivano-Frankivsk, 2021, 40 p [In Ukrainian].
3. Lukan V. Vybrani statti pro mystetstvo. Yavyshcha. Postati. Imena. [Selected articles about art. Phenomena. Figures. Names]. Ivano-Frankivsk, 2009. 240 p [In Ukrainian].
4. Melnyk Vasyl. Prykarpatskyi desant u stolytsi. / «Halychyna», 15 bereznia 2011 r. [In Ukrainian].
5. Khomiak L. «Na S im». : Kataloh. ideia V. Lukan. [We are seven. Catalogue, V. Lukan's idea]. Ivano-Frankivsk, 2013. p. 17 [In Ukrainian].